

Zákon č. 216/2016

z 15. júna 2016,

**ktorým sa dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)
a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 462/2008 Z. z., zákona č. 37/2009 Z. z., zákona č. 184/2009 Z. z., zákona č. 37/2011 Z. z., zákona č. 390/2011 Z. z., zákona č. 324/2012 Z. z., zákona č. 125/2013 Z. z., zákona č. 464/2013 Z. z., zákona č. 307/2014 Z. z., nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 330/2014 Z. z., zákona č. 377/2014 Z. z., zákona č. 61/2015 Z. z., zákona č. 188/2015 Z. z., zákona č. 440/2015 Z. z. a zákona č. 125/2016 Z. z. sa dopĺňa takto:

§ 29 sa dopĺňa odsekmi 17 a 18, ktoré znejú:

„(17) Ustanovenie odseku 8 písm. a) až d) sa nevzťahuje na triedy základných škôl zriadených len s ročníkmi prvého stupňa.

(18) Ustanovenie odseku 8 sa nevzťahuje na triedy základných škôl s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny.“.

Súvisiace vnútroštátne právne predpisy

Ústava Slovenskej republiky, zverejnená v zbierke zákonov pod č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 320/2008 Z. z. o základnej škole v znení neskorších predpisov

KOMENTÁR

Článkom I zákona č. 216/2016 Z. z. sa opätovne vstupuje do ustanovenia § 29 školského zákona, a to konkrétne do problematiky minimálneho počtu žiakov v triede základnej školy.

Zákonom č. 464/2013 Z. z. sa s účinnosťou od 1. septembra 2015 v odseku 8 ustanovilo všeobecné pravidlo najnižšieho počtu žiakov v triede základnej školy podľa tried jednotlivých ročníkov. Zákonom č. 188/2015 Z. z. sa však posunula účinnosť najnižšieho počtu žiakov

v triede, v ktorých sú žiaci viacerých ročníkov prvého stupňa, v triede prvého ročníka a v triedach druhého až štvrtého ročníka, na 1. septembra 2016.

Školský zákon pred jeho novelizáciou umožňoval z tohto určeného najnižšieho počtu detí sa odchyliť len z dôvodu týkajúceho sa výchovy a vzdelávania žiakov patriacich k národnostným menšinám, pre ktorých bude potrebné zabezpečenie ich vzdelávania v jazyku národnostných menšín. V takomto prípade zákon priamo, odsekom 15, umožňoval zníženie minimálneho počtu žiakov o dvoch.

Odsekom 16 školský zákon dal kompetenciu zriaďovateľovi znížiť hranice najnižšieho počtu detí pod povinne ustanovený počet v podstate bez nejakého obmedzenia, pričom uvádza, že by malo ísť o osobitný prípad. (Za tieto osobitné prípady sa podľa odseku 16 príkladmo považujú znížená dostupnosť žiakov do školy, prístup k vzdelávaniu žiakov v jazyku národnostnej menšiny, vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a ďalšie prípady hodné osobitného zreteľa.)

Doplnením nového odseku 17 sa vzhľadom na deklarované naplnenie princípu prístupnosti k vzdelaniu ustanovila ďalšia výnimka z určeného najnižšieho počtu žiakov v triede. Konkrétne ide o základné školy, ktoré sa zriaďujú len s ročníkmi prvého stupňa, tzv. málotriedne školy. To znamená, že zákonom ustanovený najnižší počet žiakov v triede sa od 1. septembra 2016 nebude uplatňovať v tých základných školách, ktoré majú zriadený iba prvý stupeň.

Doplnený odsek 18 rozširuje túto výnimku na akúkoľvek základnú školu, v ktorej sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje v jazyku národnostnej menšiny. Výnimka z ustanoveného počtu žiakov sa teda uplatňuje nielen na ročníky prvého stupňa, ale aj na druhom stupni, ak ide o základnú školu s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny, alebo aj na triedy ostatných základných škôl, ktoré majú triedy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny.

Doplnenie § 29 odsekmi 17 a 18 možno považovať za podstatný zásah do školského zákona. Na jednej strane ide o deklarovanú podporu tzv. „málotriednych základných škôl“ a výchovy a vzdelávania národnostných menšín, avšak na druhej strane možno diskutovať o systémovosti týchto zmien. Ustanovenie odseku 18 sa javí ako pozitívny diskriminačný zásah (pozitívny pre žiakov rodičov, ktorí sa hlásia k národnostným menšinám). Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov v ustanovení § 8a pripúšťa „pozitívnu diskrimináciu“ ako **dočasné vyrovnávacie opatrenie**, ale len za podmienky, že existuje preukázateľná nerovnosť a cieľom dočasného opatrenia je zníženie alebo odstránenie tejto nerovnosti. V zmysle citovaného ustanovenia nie je diskrimináciou prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení orgánmi verejnej správy alebo inými právnickými osobami smerujúcich k odstráneniu znevýhodnení vyplývajúcich z dôvodov rasového alebo etnického pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, rodu alebo pohlavia, veku alebo zdravotného postihnutia, ktorých cieľom je zabezpečiť rovnosť príležitostí v praxi. Do dočasných vyrovnávacích opatrení zákon zaradil aj opatrenia spočívajúce v podporovaní záujmu príslušníkov znevýhodnených skupín o zamestnanie, vzdelávanie, kultúru, zdravotnú starostlivosť a služby. Ustanovenia odsekov 17 a 18 by sa za takéto azda mohli považovať.

Na druhej strane uplatnením ustanovení odsekov 17 a 18, vo vzťahu k zriaďovateľom, vznikli dve kategórie základných škôl. Prvá kategória základných škôl, má nastavené dve obmedzenia, musí dodržiavať pravidlá v oblasti maximálnych ako aj minimálnych počtov žiakov v triede, a tak zriaďovateľ vo vzťahu k financovaniu vie, že „štát“ hradí náklady na zabezpečenie výchovy a vzdelávania v týchto základných školách za podmienky, že budú dodržané aj príslušné ustanovenia o minimálnych a maximálnych počtoch. Ministerstvo školstva môže voči zriaďovateľovi a základnej škole uplatňovať racionalizačné opatrenie, napríklad v prípade, že by si zriaďovateľ chcel uplatniť žiadosť o dofinancovanie v rámci

dohodovacieho konania. Pre tieto školy a ich zriaďovateľov je vopred jasné, za akých podmienok môžu existovať alebo v prípade samosprávy, dobrovoľne sa rozhodnúť, kedy si bude prevádzku základnej školy dofinancovávať.

Vznikla však druhá skupina zriaďovateľov a ich základných škôl (základné školy len s ročníkmi prvého stupňa a všetky základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny, ale aj triedy ostatných základných s vyučovacím jazykom národnostných menšín), ktorá má nastavené len jedno obmedzenie – maximálny počet žiakov. V kontexte týchto zmien je však diskutabilné ekonomické hľadisko. Teoreticky, ak štát ponechá takéto školy v sieti škôl a školských zariadení, vzniká mu povinnosť financovať ich v plnom rozsahu. V praxi môže nastať aj taká situácia, že za danej právnej úpravy budú existovať triedy s jedným žiakom, prípadne celá základná škola s jedným žiakom a tieto bude štát musieť financovať. Z uvedeného dôvodu je preto potrebné zavedenú právnu úpravu uplatňovať v súlade s jej účelom, avšak so zachovaním primeranej proporcionality s ohľadom na efektívnosť vynakladaných finančných prostriedkov. Možno však predpokladať, že hľadanie kompromisu v tejto otázke medzi zriaďovateľmi a štátom, bude značne zložitú.

Čl. II

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. septembra 2016.